

УДК 327.8(519)

НОВА ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ У СВІТОВОМУ СПРИЙНЯТТІ ОБРАЗУ ДЕРЖАВИ (НА ПРИКЛАДІ РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ)

Матлай Л. С.

*кандидат історичних наук, асистент кафедри політології та міжнародних відносин,
Національний університет "Львівська політехніка"*

Національний образ держави визначає її міжнародний статус та зміцнює вплив у світовому співтоваристві. Створювати позитивний імідж країни покликана нова публічна дипломатія. У даній статті досліджено зміст та особливості нової публічної дипломатії Республіки Корея, яка здійснюється через зв'язок державно-політичних інститутів з громадськістю, культурні заходи, обміни делегаціями, науковий та освітній діалог, міжнародну пресу та світові електронні мережі.

Национальный образ страны определяет ее международный статус и усиливает влияние на мировую общественность. Создавать позитивный имидж государства помогает новая публичная дипломатия. В данной статье исследованы смысл и основные особенности новой публичной дипломатии Республики Кореи. Эта дипломатия осуществляется посредством связи государственно-политических институтов с общественностью, культурные мероприятия, обмены делегациями, научный и образовательный диалог, международную прессу и мировые электронные сети.

A country's national image determines a nation's international status and consolidates its influence in the international society. Contemporary public diplomacy is inseparable from international partnership and change. This article deals with the content and features of the new public policy of the Republic of Korea. South Korea has public diplomacy strategies based on shared values and a preference for multilateralism. Korea had placed great emphasis on advancing its national brand and has done impressive work in recent years in the field of nation branding. The emergence of the partnership as a form of public diplomacy is an important issue for South Korea. National image is closely tied to a country's ability to build and maintain positive relationships with other countries.

Ключові слова: Республіка Корея, середня потужність, м'яка сила, нова публічна дипломатія.

Республіка Корея, як одна із найрозвиненіших країн Азійсько-Тихоокеанського регіону, відіграє важливу роль у світових політико-економічних процесах. Завдячуючи успішним модернізаційним реформам, підвалини яких були закладені у 60-ті роки минулого століття генералом Пак Чон Хі, держава стала прикладом економічного піднесення, високих технологій та трудової етики, інвестиційної привабливості. Розташована між двома надпотужними державами – Китаєм та Японією, невелика за розмірами Південна Корея завжди прагнула вийти із тіні сильних сусідів через власне визнання світом. Саме тому, в умовах комунікаційної конвергенції, у зовнішньополітичному курсі Кореї все активніше використовується нова публічна дипломатія, за допомогою якої країна пропагує за кордоном свої досягнення у політичній, фінансово-економічній, промислово-технологічній, сільськогосподарській, науковій та культурній сферах, тим самим підвищуючи національну репутацію та сприйняття держави у світі. Відтак, південнокорейський досвід нової публічної дипломатії є актуальним для України, оскільки наша держава має якнайшвидше сформувати власний міжнародний імідж, запобігти руйнівному впливу російської пропаганди, яка цілеспрямовано його спотворює.

Мета дослідження – проаналізувати інститути, інструменти, форми та методи досягнення зовнішньополітичних цілей Республікою Кореєю щодо підвищення міжнародного статусу країни; охарактеризувати роль нової публічної дипломатії держави середньої потужності.

Теоретична база публічної та нової публічної дипломатії зосереджена у працях відомих політологів, істориків та маркетологів – С. Анхольта, Д.Аркілла, Е.Галіона, Б.Грегорі, Е.Джільбоа, Н.Калла, Р.Келлі, М.Леонарда, Г.Маріна, Я.Меліссона, Дж.Ная, Д.Ронфілда,

К.Росса, О.Чернецької, Г.Почепцова та багатьох інших. Науковці впевнені, що громадянське суспільство стало впливати не тільки на еліту своїх країн, а й на міждержавні відносини. На думку мадрридського дослідника Г. Маріна: "Дипломатія – це вже не палац, а те, що зроблено на вулиці, в бізнесі, кіберпросторі. Міжнародні організації, транснаціональні корпорації, неурядові організації, громадські стали відігравати значну роль у відносинах між державами та іншими міжнародними суб'єктами" [4, с.123]. З 2004 року у науковій літературі утвердилося розуміння нової публічної дипломатії як необхідності тісної співпраці та взаємного діалогу між державами з використанням ресурсів "м'якої сили", позиціонування країн на міжнародній арені [8]. Іншими словами, нова публічна дипломатія невіддільна від міжнародного партнерства, розвинутості культури та сучасних комунікаційних зв'язків.

Корейські науковці також стали приділяти велику увагу концепціям нової публічної та мережевої дипломатії, ролі країн середньої потужності у міжнародних процесах. Професор Те Хван Кім наголошує на важливості громадської дипломатії як ефективного засобу уникнення "подвійної залежності" від великих держав, оскільки Корея, з одного боку, тісно пов'язана політичним договором з США, а з іншого – залежна від Китаю, як найбільшого торговельного партнера [2, с.535]. Цілком зрозуміло, що збалансувати двосторонні відносини між Кореєю та двома наддержавами можливо лише за участі першої у вирішенні глобальних та регіональних проблем, які становлять спільний інтерес. Зрештою, саме нова публічна дипломатія виключає домінування одних держав над іншими. А мережевий підхід визначає можливості окремої держави на основі взаємозв'язків з іншими членами мережі, а не на розподілі національних можливостей. Взаємозв'язки надають право доступу до ресурсів та інформації учасникам мережі, посилюючи їх взаємовплив. Крім того, мережі забезпечують канали для передачі інформації. Таким чином, у країн середньої потужності з високими економічними показниками, до яких належить Корея, з'явилися нові горизонти для застосування "м'якої сили" з метою підвищення національного іміджу та конкурентної переваги у світі, посилення власної ролі у глобальних процесах. Знаний науковець, професор університету Йонсей Юл Сон, виступаючи на Міжнародному симпозіумі в Сеулі у 2012 році, висловив думку, що у державах середньої потужності публічна дипломатія стає основним інструментом дипломатичної практики, оскільки має величезні можливості для впливу на транснаціональну спільноту [8].

Варто наголосити, що на протязі тривалого часу міжнародне сприйняття Кореї віддзеркалювалося у світлі подій Корейської війни, розподілу півострова, міжкорейського протистояння, безпекової нестабільності. З економічним зростанням, демократизацією, переходом від отримання допомоги до фінансового донорства іншим країнам, Південна Корея на початку третього тисячоліття активно включилася у світовий процес нової публічної дипломатії, відмовившись від односторонніх піар-кампаній та зробивши крок у напрямку двосторонніх взаємообмінів. Точкою відліку масштабної та комплексної інформаційно-іміджевої діяльності Кореї можна вважати 2009 рік, відколи республіка створила Президентську раду для координації зусиль щодо поліпшення національного іміджу і державного брендингу. У 2010 році була сформована на постійній основі консультативна група – Форум публічної дипломатії Кореї та створена посада посла з публічної дипломатії в Міністерстві закордонних справ. Просування позитивного образу країни у світовому співтоваристві відбувалося під гаслами державного брендингу: "Глобальна Корея", "Динамічна Корея".

Ефективно працює і урядова Корейська фундація, яка підтримує зусилля фахівців з розробки стратегії нової публічної дипломатії. Фундація запрошує відвідати Корею молодіжних лідерів, видатних політичних діячів, представників засобів масової інформації, ділових, академічних, культурних та соціальних секторів з багатьох країн світу, організовуючи для них різноманітні форуми для обміну ідеями, консенсусного вирішення проблемних питань, а також для кращого ознайомлення з корейською історією та культурою. Заохочуючи подальший інтерес до економічних, політичних та культурних здобутків країни, Корейська фундація у 2011 році запустила іноваційну програму глобальної електронної школи корезнавства. Тут транслюються лекційні курси відомих корейських фахівців у галузях суспільних наук, маркетингу, менеджменту, міжнародних відносин та комерційної діяльності. У програмі задіяні найпрестижніші університети Кореї, які підписали договори про партнерство з навчальними закладами інших держав. Таким чином, зроблено перші кроки для побудови багатоканальної міжвузівської освітньо-наукової мережі. Діє стипендіальна програма уряду РК, яка розроблена з метою сприяння розвитку міжнародного обміну та зміцнення дружби між державами. Щорічно на навчання у провідних університетах Кореї запрошуються сотні студентів та аспірантів. З 1994 року одержувачами академічних стипендій стають фахівці-корезнавці з п'яти регіонів світ – Північної Америки, Європи, Росії, Азії та Океанії. Практикуються щорічні навчальні програми для іноземних дипломатів з

вивчення корейського суспільства, мови та культури. Так, тільки у 2013 році цією нагодою скористалися 48 дипломатичних працівників з 42 держав світу. По всьому світу відкрито понад 90 філій інституту імені Короля Седжонга (творця корейського алфавіту) з метою сприяння вивченню корейської мови та культури іноземцями.

Не можна залишити поза увагою трепетне відношення корейців до освіти та постійного навчання. Держава всіляко підтримує прагнення людей вчитися, оскільки освічені громадяни дотичні до публічної дипломатії і є її гідними творцями. Дуже змістовно охарактеризували підґрунтя корейської ідентичності представники Міністерства закордонних справ Кореї: “Коріння нашої синівської шанобливості в конфуціанстві... Конфуцій вчив, що наявність гармонії в кожному будинку принесе мир всій державі. Бажання шанувати своїх предків приносить почуття обов'язку жити моральним життям, яке також включає в себе риси лояльності, довіри, доречності і цілісності. Ці принципи допомогли Кореї досягти індустріалізації в швидкому темпі. Наше майбутнє буде залежати від того, наскільки ефективно зазначені цінності передамо майбутнім поколінням. Ці інструменти здатні допомогти розвинути довіру і співробітництво між народами, якщо вони експортуватимуться за кордон” [3]. Звідси випливає, що підвалини нової публічної дипломатії ґрунтуються на багатій національній історії та культурі, особливостях національного характеру та ідентичності. Ідучи в ногу з часом, модернізувавши економіку, стиль життя, корейці свято шанують свої традиції та пропагують світові.

Республіка Корея стала новим азійським центром виробництва транснаціональної поп-культури та помітним експортером телевізійних продуктів – дорам, фільмів; а також популярної музики, комп'ютерних ігор, їжі, виробів модної індустрії тощо. На початку нового тисячоліття світ накрила Корейська хвиля (Hallyu-корейською мовою), що став одним із найвдаліших державних брендів.[1]. Термін придумали китайські журналісти, пояснюючи надзвичайну популярність у Піднебесній корейських міні-серіалів. Слід сказати, що в даний час захоплення корейською поп-культурою поширилося, окрім Східної Азії, на Південну Азію, Північну та Південну Америку, Африку, Близький Схід, Європу, включаючи Україну.

Для покращення інвестиційного клімату, стимулювання розвитку туризму та міжнародної торгівлі, корейський уряд використовує кулінарну дипломатію. З 2009 року діє державна програма “Корейська кухня для світу”, за допомогою якої пропагується корейська їжа, створюються ресторани, підтримуються виробники продовольства, організуються ярмарки продуктів харчування [7]. До речі, корейська квашена капуста (кімчі) занесена в Список нематеріальної культурної спадщини людства.

З 1999 року працює мережева агенція (Voluntary Agency Network of Korea), добровольці якої стали кібер-дипломатами і сьогодні допомагають користувачам соціальних мереж сформувати цілісне бачення Кореї як дружньої, високорозвиненої країни, яка відкрита світові. А почалося все з ініціативи звичайного корейського хлопця – потоваришувати з 5 іноземцями та познайомити їх з історією та культурою Кореї, заохотити до вивчення корейської мови, традицій. Тисячі корейських школярів та студентів беруть активну участь у цьому проекті.

Сьогодні для нової публічної дипломатії Кореї властиві всі типові форми діяльності, які використовуються у більшості держав світу: налагодження постійного політичного та культурного діалогу із закордонними країнами; просування власних національних цінностей, політичної культури та ідеології; ґрунтовний аналіз суспільної думки у сусідніх та віддалених територіальних утвореннях; організація культурних та освітньо-наукових обмінів; широке використання засобів масової інформації, включаючи соціальні мережі, зокрема, різноманітні блоги та форуми. Крім того, в республіці, в якості інструмента вищезгаданої дипломатії, стали використовувати механізми надання фінансово-економічної підтримки потребуючим країнам. Така діяльність, безперечно, сприяє підвищенню міжнародного статусу Кореї та сприятливого для її громадян міжнародного середовища.

Як стверджував посол з публічної дипломатії Міністерства закордонних справ Кореї Ма Йон Сам, у спілкуванні та взаємодії зі світом, корейський уряд прагне досягти взаємопорозуміння та довіри між народами за допомогою комунікацій та обмінів, поєднуючи зусилля трьох опор зовнішньої політики – класичної, економічної та публічної дипломатії [5, с.65].

У січні 2015 року, під час брифінгу, міністр закордонних справ Кореї Юн Бен Се наголосив на необхідності посилення інформування міжнародної громадськості щодо об'єднаної політики та уніфікації Корейського півострова; активізації стратегічного партнерства для досягнення прогресу щодо Північної Кореї та її ядерних проблем, оскільки можливе і бажане об'єднання може призвести до денуклеаризації та зменшення нестабільності в АТР, сприятиме поширенню демократії та прав людини [6].

В той час, як спостерігається розквіт зовнішньої торгівлі, туризму, збільшення обміну спеціалістами і студентами, зберігаються і розбіжності між країнами АТР, накопичені за їх

багаторічну непросту історію та непогоджені проблеми трактування певних історичних подій. Це дало привід науковцю корейського походження Квон Йон Соку, який працює в одному із японських університетів, під час симпозіуму “Створення позитивного іміджу держави: епоха публічної дипломатії” у Токіо у листопаді 2013 року, критично оцінити дипломатичні зусилля Кореї: “Уряд виділив у бюджеті 2014 року 9 мільярдів вон на публічну дипломатію, яка проходить під девізом “Приваблива Корея”. Це на 50 % більше, ніж було виділено у 2013 році. ...Утім, у Південній Кореї все ще існує проблема “нарцисизму”. Жодні дипломатичні кроки не зроблять країну привабливою, якщо вона не залишатиметься такою для власного населення. Корейцям потрібно відійти від егоцентричного мислення, коли в однобічному порядку транслюється корейська культура та почати вивчати культуру держав-партнерів і виявляти любов та повагу до них”. З огляду на це, слід додати, що в Кореї зрозуміли свої прорахунки в організації публічної дипломатії, надалі враховуючи місцеві звичаї та культуру при впровадженні власних інформаційно-пропагандистських програм у кожній окремій державі.

Узагальнюючи сказане, можна зробити висновки про те, що Республіка Корея активно розвиває нову публічну дипломатію, створює позитивний імідж країни у світі, вносить посильний вклад у встановлення миру в Північно-Східній Азії.

Література

1. Gunjo J., Won K.Paik. Korean Wave as Tool for Korea's New Cultural Diplomacy [Електронний ресурс] / Jang Gunjo, Won K.Paik // *Advances in Applied Sociology*, 2012, Vol.2, №3. – P. 196-202. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.4236/aasoci.2012.23026>
2. Kim Taehwan. Paradigm Shift in Diplomacy: a Conceptual Model for Korea's 'New Public Diplomacy' // *Korea Observer*, Vol.43, №4, Winter, 2012. – P. 527-555.
3. Korea's Public Diplomacy: A New Initiative for the Future. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.asaninst.org/contents/issue-brief-no-39-koreas-public-diplomacy-a-new-initiative-for-the-future/>
4. Marin G. La tercera revolucion de la diplomacia / G. Marin. – Weatherhead Center for International Affairs. Harvard University. Informe, 2000, august. Estados Unidos de America. – P. 123-125.
5. Middle Powers and Public Diplomacy. Building a Network for Global Public Good // *Korea Foundation Global Seminar*, 2013. – 71 p.
6. MOFA Policy Briefing for the Year 2015 “Trustpolitik with the Global Community to Usher in the Unification Era”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mofa.gov.kr/eng/policybriefing/2015/>
7. Rockower P.S The State of Gastrodiplomacy/ *Public Diplomacy*. University of Southern California. Winter, 2014 – 71 p.
8. The Age of Public Diplomacy. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nippon.com/ru/features/c00721/>